

Referenzs kérdések a Bródy Sándor Könyvtár Olvasószolgálatára felnőtt részlegéhez (5 hónap alatt)

Ahhoz, hogy munkánkat – a tájékoztatást – lelkiismeretesen, alaposan tudjuk végezni, elengedhetetlen, hogy némi könyvtárhasználói vizsgáldást végezzünk.

Már a nyolcvanas évek elején feltűnt az irodalomban a meghatározás: használatkutatás; de viszonylag újkeletű fogalomként említi az akkori magyar nyelvű szakirodalom is.

Akkoriban az indikálta a vizsgáldást, hogy felmerült a könyvek másféle elrendezésének gondolata, azaz az érdeklődési területek szerinti csoportosítás.

A Bródy Sándor Könyvtárban történt vizsgáldás indítéka egészen más volt: egy, a fenntartó előtt történő beszámolóra gyűjtöttük össze a kérdéseket.

Az intézményvezető érzékeltetni akarta az önkormányzati tisztségviselőkkel, hogy valójában milyen sokrétű kérdésekkel szembesül a tájékoztató könyvtáros munkája során. Az, hogy a szakmán kívüliek is megtudják azt, hogy tevékenységünk nem szorítkozik a kért mű kölcsönzésére, helyben olvasás esetén pedig az érdeklődő kezébe adására.

Az így összegyűlt kérdéseket kár lett volna veszni hagyni, mert következtetéseket vonhatunk le magunknak – összevetve korábbi felmérésekkel – is. Hogyan tükrözik a társadalom (és a környezet ebből adódó) változását; a könyvpiac, a kiadványok tartalmának, jellegének változásait – s a könyvtárakkal szemben támasztott igények változását?

Meglévő állományunk birtokában képesek vagyunk-e válaszolni a feltett kérdésekre, avagy a gyarapítás során kell-e módosítani szemléletünkön, természetesen nem hagyva figyelmen kívül a könyvtárközi kapcsolatok kihasználását sem.

(Követendő példának tekintjük a dr. Nagy Attila és munkatársai által folyamatosan végzett kutatásokat, melyekhez magunk is szolgáltatunk adatokat, legutóbb az éppen aktuális 1995. novemberi felméréshez.)

Hogy mit is tekintünk a tájékoztató munkán belül referenzs szolgáltatásnak, ebben a szakirodalom nem foglal egyenesen állást. Mi dr. Horváth Tibor megállapítását alkalmazzuk, miszerint a kérdező nem ismeri a megoldást, a könyvtáros vagy ismeri, vagy nem, de ez utóbbi esetben meg tudja keresni a választ.

A tájékoztató tevékenységnek ezúttal csak az egyik oldalával – a kérdésekkel – foglalkozunk. Módszerünk egyszerű volt. A tájékoztató könyvtáros által kitöltött kérdőívet használtuk, melyen a

- kérdésvétel *időpontját*,
- magát az *olvasói kérdést*,
- a megjegyzés rovatban a kérdező *foglalkozási réteghelyzetét* rögzítettük.

- Azt figyeltük, hogy tanuló-e, s ha igen
- általános iskolás,
 - középiskolás,
 - főiskolai vagy egyetemi hallgató-e.

A már tanulmányaikat befejezett felnőtt olvasók esetében csupán arra szorítottunk, hogy dolgozó illetve jelenleg munkanélküli.

Ezen túl jelöltük, hogy az olvasó mihez használja fel a szerzett információt

- iskolai órai munkájához
- kiselőadást ír szemináriumra
- tudományos jellegű munkát készít (szakdolgozathoz illetve felnőtt esetében magasabb szintű önképzéshez)
- avagy közhasznú ismereteit óhajtja gyarapítani,
- s végül a hobby tevékenység, vetélkedőre való felkészülés céljából feltett kérdéscsoportot differenciáltuk.

Öt hónap 1308 referenz kérdését használtuk fel. Reméljük, hogy ez a szám reálisan tükrözi a tájékoztatás sokirányúságát. A könyvtári szakirodalom idevonatkozó vizsgálatai szerint legalább 400-500 tájékoztató kérdés kell ahhoz, hogy helytálló következtetéseket lehessen levonni, illetve ennek alátámasztására megfelelő nagyságú minta álljon rendelkezésre. Kiértékelést a csoportosított kérdések alapján végezhetünk.

Ennek szempontjával az ETO-t vettük alapul. Bontást végeztünk, s a tíz főosztályon belül – figyelembe véve a kérdések gyakoriságát – tizenöt csoportot alkotunk. A csoportalkotás nem önkényes volt, hanem a kérdések tartalma indokolta, mert mint a táblázatok tükrözik, szükséges volt a mélyebb betekintés szempontjából. (Néha egy-egy főosztályba szinte alig volt bejegyezni való.)

A feldolgozás módjaként a csoportosítást alkalmaztuk. A vizsgálat nem statisztikai, de mégis hozzásegíthet az összefüggések megismeréséhez és megértéséhez. Igaz, hogy a szubjektivitás nem – vagy csak nagyon ritkán – kerülhető el, de a nagyszámú referenz kérdés remélhetőleg objektív következtetések levonására nyújthat lehetőséget. Ez annál inkább remélhető, mert a kérdéseket az ETO alapján csoportosítottuk.

1. számú táblázat

ETO	kiselőadás	órai felkészülés	tudományos munka	közhasznú	hobby, vetélkedő
0	14	5	19	–	6
100	23	7	2	–	4
200	6	10	1	–	2
300	52	32	41	23	24
500	22	24	10	–	2
600	11	8	13	1	31
700	32	35	24	3	43
800–810	45	125	53	26	119
820–893	13	36	3	–	5
894	19	119	7	1	7
908	12	3	20	4	10
910–919	4	6	2	–	11
920–929	19	11	8	–	12
930–943	9	12	4	–	–
943.9	9	15	5	2	2
944–980	9	5	1	–	5
Összesen	299	453	213	60	283

Talán Eger iskolaváros voltából adódóan a legnagyobb számú csoportot az órára való felkészülés képezte (453).

Ezt követte a kiselőadásra történt adatgyűjtés (299), majd a hobbyhoz, vetélkedőre keresett válaszok (283) előzik meg a tudományos munkához felhasznált tájékoztatást (213), s utolsó helyen állnak a közhasznú jellegű kérdések (60).

E két utóbbi kevesebb számát egyrészt közművelődési könyvtári gyűjteményünk, az elérhető könyvtárközi kölcsönzés igénybevétele, valamint közigazga-

tási és jogi szakrészlegünk az utca túloldalán (tehát nagyon közel) lévő épületben való működése indokolja (hiszen ott a közhasznú kérdések nagyrészét kitevő jogi jellegű információkhoz alaposabb tájékoztatási háttér biztosított).

2. számú táblázat

ETO	főiskolás, egyetemi hallgató	szakmunkásképzős, középiskolás	általános iskolás	felöltt (dolgozó, munkanélküli)
0	38	4	1	1
100	32	3	–	1
200	7	8	3	1
300	135	14	3	16
500	21	34	1	2
600	48	16	–	5
700	92	35	1	10
800–810	219	123	2	21
820–893	25	33	–	–
894	28	123	–	2
908	32	15	–	2
910–919	14	9	–	–
920–929	22	26	1	1
930–943	11	13	–	1
943.9	16	15	1	1
944–980	15	5	–	–
Összesen	755	476	13	64

Referenz kérdéssel legtöbbször a főiskolai hallgatók éltek. Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola és a Hittudományi Főiskola hallgatói folyamatosan (hétközben és hétvégi könyvtárlátogatásaik alkalmával), s az egri állandó lakhelyű, de más felsőoktatási intézmények hallgatói pedig hétvégén vették igénybe szolgáltatásainkat.

(Speciális kérdésfeltevőket képeztek a családtagok, akik máshol tanuló hozzátartozóik kérdéseit tolmácsolták. Ebben az esetben nagyon körültekintően kellett eljárniuk, hiszen ők csak továbbítottak egy kérdést, annak mélységébe igazán nem láttak bele. Ilyenkor nagy óvatossággal kellett az adandó választ, annak helyettesítő, illetve kiegészítő voltát mérlegelni. Például más szerző ugyanilyen témájú, című műve megfelelő-e stb.?)

A vizsgált minta összetétele (főiskolai, egyetemi hallgató, szakmunkásképzős, középiskolás, általános iskolás, illetve felöltt) is indokolja a kérdések ilyen arányait.

A kérdezők legtöbbször a felsőoktatásban tanulók köréből kerültek ki (755), őket a középfokú képzésben résztvevők követik (476), a felnőttek (64), s végül (13) általános iskolás. (Ők nyilvánvalóan a gyermekkönyvtárat keresték fel, s csak a leginkább tudásvágytól fűtött gyerekek jöttek a felnőtt részlegbe.)

Ezek a mutatók azt a következtetést engedik levonni, hogy eklatánsan kimutatható a könyvtártípus feladata, s a feladat teljesítése, vagyis:

- a művelődéshez
- a tanuláshoz
- szakmai és gyakorlati
- közhasznú tájékozódáshoz nyújtott válaszok.

(Nem térünk itt most ki az igényes szórakoztató irodalom, vagy akár a lektúr szerepére, hiszen a referenzs kérdések nem erre irányultak.)

Ugyanakkor megszívlelendő következtetéseket vonhattunk le a saját magunknak szánt megjegyzésekből – főleg az állomány összetételére vonatkozóan. Bár ez már az intézmény gyarapítási szempontjaiban lehet tanácsadó jellegű, konkúzióként az analitikus katalógus frissítését láttuk célszerűnek.

Vizsgálódásunkat illusztráló ETO táblázat osztályain belül kitűnt, hogy általános irodalomtudományi, irodalomtörténeti kérdés volt a legtöbb, emellett a magyar irodalmi alkotások elemzése volt a leggyakoribb feladat. Azóta – mivel már CD-ROM-on is kereshető ez a terület – feltehető, hogy naprakészebb, újabb tanulmányokra támaszkodó tájékoztatással tudunk szolgálni.

Alaposabb elmélyülésre alkalmat adó – kereső elemzésre is adott a lehetőség, ám az ilyen jellegű vizsgálódásban kevésbé járatos könyvtáros ennyivel bocsátja útjára szerény munkáját, remélve, hogy a mindennapi tevékenység során hasznosíthatja annak leszűrt tapasztalatait.

Balogh Anikó

Felhasználói szemmel az Új Könyvekről

Bár első száma 1964 októberében jelent meg, a folyóirat munkája nem előzmény nélküli, hiszen a KMK és az ÁKV Könyvtárellátó Osztálya 1959 óta folytatott már könyvajánló tevékenységet. Összeállítói azonban így vélekedtek: „... egyre sürgetőbbé vált, hogy a rendelőjegyzéken szereplő minősítő betűjeleket szövegesen is indokoljuk, s ezzel a könyvtárak beszerzését, olvasószolgálatát, irodalompropagandáját egyaránt hatékonyabban segítsük.”¹ Néhány hónapig a két kiadvány párhuzamosan jelent meg, 1965 januárjától azonban az annotált tájékoztatójegyzék megszűnt és szerepét az Új Könyvek vette át. A könyvtárosi forgalomba kerülő, illetve a könyvtári, később a múzeumi, a statisztikai és egyéb dokumentumokat is regisztráló lapot kéthetenként adta ki az ÁKV Könyvtárellátó Osztálya, mely alcíme szerint a közművelődési könyvtárak állománygyarapítási tanácsadója. Ebben az időszakban a propagandaszerep annyira hangsúlyos

volt, hogy a folyóirat szerkezetét is e funkciónak rendelték alá. Minden számot három részre osztottak: először a törzsállományba sorolt műveket adtak közre, ezt követték a „beszerzésre javasolt” kiadványok, majd a forgalomba nem került egyéb dokumentumok. Érdekes módon a könyvtárosok körében már akkor vitát váltott ki ez a fajta csoportosítás. A választást Ónody Miklós, az Új Könyvek első szerkesztője a következőképpen indokolta: „... jelenlegi szerkezetével elsősorban a legkisebb, de számban legnagyobb könyvtárainknak, a községi könyvtáraknak akarunk segítséget nyújtani. A törzsanyag kiemelése, előrehozása megkíméli ezek könyvtárosait az összes ismertetés átnézésétől. Ugyanakkor hangsúlyozottan felhívja a figyelmüket azokra a művekre, melyeket feltétlenül meg kell vásárolniuk.”² 1969-ben Iszlai Zoltán, az akkori felelős szerkesztő már érzékeltette a szakmának jobban megfelelő rendszerre való áttérés fontosságát. A szerkezeti változtatásra 1970 januárjától került sor: a hármastagolás helyett a szakkönyveket a raktári szakcsoportok rendjében, majd a szépirodalmat betűrendbe sorolva közölték. Ez azonban nem jelentette a könyvajánló szerep teljes feladását: „Azok számára, akik mindenekelőtt a könyvtári törzsanyagot kívánják megismerni, a betűrendes index előtt található Törzsanyagmutató ad segítséget.” Lényeges módosításnak számított az is, hogy a szerzőkkel, a műveikkel, valamint a vonatkozó irodalommal kapcsolatos tudnivalókat rövid információként az ismertetések után közreadták.

A változó szerkesztési elvek mellett változó volt a folyóiratok skáláján betöltött helyének, szerepének megítélése is. Annak ellenére, hogy a könyvtárosok lapja az új könyvtermés valamennyi szakterületét igyekezett figyelemmel kísérni, mégis általában az irodalmi és napilapok kritikai rovataival hasonlítottak össze. Ezek részben a számszerű adatokra, részben pedig a recenziók tartalmára vonatkoztak. A mennyiségi mutatók értelemszerűen mindig az Új Könyvek javára billentették a mérleget: „Évente átlag 2100 könyvről közöl pontos és fontos adatokat... Tehát majdnem kétszeresét annak, amihez a folyóiratok és napilapok recenziós rovataiban az érdeklődő olvasó hozzájuthat... ..hiteles adatok szerint a hazánkban megjelenő szépirodalmi művek 25-30 százalékáról, a nem szépirodalmi műveknek pedig a 42 százalékáról sem a folyóiratokban, sem a napilapokban nem jelenik meg kritika vagy részletesebb ismertetés.”⁴ Bóday Pál szerint egyenesen fölöslegessé vált ezáltal „négy központi napilap és legalább nyolc fontos folyóirat”⁵ kritikai rovatának elolvasása. Fodor András két cikkében is foglalkozott ilyen jellegű elemzéssel: 1966-ban⁶ 130, 1970-ben⁷ 50 könyvismertetést hasonlított össze irodalomkritikusok írásaival. Tanulmányaiban arra a következtetésre jutott, hogy az Új Könyvek recenziói többségükben tárgyilagosak, pontosak voltak, véleményük – néhány kivételtől eltekintve – megegyezett az országosan elismert szaktekintélyek álláspontjával. Látványos eltérés esetén a szerkesztőség utólag korrigált, s a következő kiadás ismertetésekor már a hivatalos irodalomkritika szellemében fogalmazta meg írását.

Az Új Könyvek recenzióiról festett kép azonban biztosan módosulna, ha a korabeli irodalompolitika hatásától mentesen, már több mint 20 év távlatából elemeznénk, értékelnénk tartalmukat.

A 70-es években nem történt nagyobb horderejű változás a folyóirat szerkezetében. Jól megfigyelhető azonban az a törekvés, hogy a dokumentumok minél

szélesebb köréről adjon tájékoztatást a könyvtárak számára, és biztosítsa a könyvpiac kínálatának lehető legteljesebb megismerését.

1981 második negyedévtől a tájékoztatójegyzék áttért az új szabvány szerinti bibliográfiai leírások közlésére. Az addig kötött formában megjelenő számokat az év elején felváltották a rugalmasabban kezelhető, de jóval magasabb költségen előállítható szabadlapok. Ezzel a módszerrel lehetővé vált, hogy a kiadóktól már a nyomtatásra elfogadott lenyomatok alapján anyagot kapjanak, a megrendelő-jegyzéket pedig rövidebb idő alatt eljuttassák az intézményekbe.

A szigorodó gazdasági helyzet miatt a szerkesztők 1988-tól kénytelenek voltak visszatérni a régi füzetes formához. Ez egyben a korábbi szerkesztési gyakorlat felelevenítését is jelentette: az egyes számok elején az ismeretterjesztő és szakirodalom állt szakrendben, ezt követte a szépirodalom szerzői, illetve cím szerinti betűrendben. Az 1986 óta rendszeresen közreadott Tárgyszómutató azonban továbbra is megjelent. (Az Új Könyvek először 1967-ben közölt tárgyszavakat. A hagyományos és az elméleti alapok hiányából adódó következetlenségeket, bizonytalanságokat az 1965–1969 közötti időszakot feldolgozó tárgyszómutató⁸ volt hivatva kijavítani. A tárgyszavak további bővülése újabb változásokat idézett elő az addig kialakított struktúrában és módosultak a tárgyszavazással, a tárgyszójegyzékkel kapcsolatos követelmények is. Ezért a szakma szükségesnek látta az 1965–1976⁹ közötti anyag újrafeldolgozását.)

Rendszeres előrendelési lehetőséget 1989-től biztosított a Könyvtárellátó a nagyobb könyvtárak számára. Több kísérletet követően, önálló vállalattá alakulása után már üzleti szempontokat is erőteljesebben mérlegelve két fejezetet ál-

lított össze a megjelent, illetve a megjelenés alatt álló művekből. A korábbi gyakorlattól (90-es évfolyam II. fejezetei, Könyvelőzetes) eltért: a könyv nyomdából való kikerülése után nem ismételte meg leírásukat és a recenziókat, tehát megvételük jelzése is csak egyszer volt lehetséges. A könyvpiac kínálatához alkalmazkodva nem korlátozta az egy-egy füzetben regisztrált címek számát (tovább bővítette a terjedelmet, hogy a Szakkönyvújdonságok című ajánlójegyzék műveit is az Új Könyvek ismertette), ezért a hatjegyű azonosító számot hétre emelték.

Az 1994-es dátum csak azért emlékeztet a könyvtárosok számára, mert a napjainkban is használatos rendszer nagyjából akkor alakult ki, hanem azért is, mert olyan horderejű változások történtek az Új Könyvek szerkesztésében, amelyek alapvetően megváltoztatták az addigi gyakorlatot. A Könyvtárellátó Vállalat kereskedelmi szempontokra hivatkozva a továbbiakban nem vállalta a szabványos bibliográfiai leírások közzétételét. Ez azt jelenti, hogy a dokumentumok azonosítását hiányos adatok alapján kell elvégezni. A bizonytalanságot tovább növeli, hogy a szabványos leírás mellett hiányzik a legfontosabb azonosító adatcsoport, az ISBN szám is.

A Könyvtárellátó alapszolgáltatásként a megrendelt dokumentum minden példányához biztosít 2 db kölcsönzőkártyát, valamint 2 db katalóguskartont a szép-, 4 db-ot a szakirodalomhoz. Ha ennél több lapra van szükség, azt a könyvtáraknak külön meg kell vásárolniuk – pontos meghatározásuk azonban a teljes bibliográfiai leírás ismerete nélkül csak véletlen találat lehet. A szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei Könyvtárban elemeztük az Új Könyvek 1995/12-es számát (a választást a szokásosnál több, 291 cím regisztrálása indokolta). Minden tételénél lejegyeztük a rendelt és a felhasznált cédulamennyiség közötti különbséget. Összesen 453 lap volt fölösleges és 128 db hiányzott. Az eltérés okainak elemzése összetett problémára utal. A tévedés egyik forrása, hogy a szak- illetve szépirodalomként feltüntetett művek nem biztos, hogy a megjelenés után is az előzetesen megjelölt kategóriában maradnak: a változás irányától függően adódhat hiány vagy többlet. Hibaforrás lehet az is, ha a könyv tartalmának, előzményének, folytatásának feltárása a tényleges bibliográfiai leírásból már hiányzik, ha a sorozati címként feltüntetett adatcsoport alcím lesz. Minél nagyobb példányszámban rendel meg a könyvtár egy művet, annál nagyobb a valószínűsége, hogy az alapszolgáltatásként biztosított katalóguscédula fölöslegesen sok lesz. Az elfogadható mértéket túllépő nyomdai hiba (üres lapok vagy kizárólag kölcsönzőkártyák küldése, az alsó-felső sorok lemaradása, a szövegben fehéren maradt kis körlapok stb.) miatt 52 db-ot, a helyszükével nem magyarázható, több lapra nyomtatott bibliográfiai leírások egy oldalra történő másolása (pl. 9512010, 9512111, 9512156) miatt pedig 60 db-ot dobtunk el.

75 db másolatot azért kellett készítenünk, mert a rendelt mennyiségnél kevesebbet küldtek.

A Könyvtárellátó egy katalóguscédulát 2,50 Ft-ért adott. Ha ugyanilyen, nyilván kedvezményes árat számolunk a helyben készített másolatokért is, akkor a 12-es Új Könyveken az együttes veszteség 1452,50 Ft. Mennyi lehet ez országos szinten egy év alatt?

A szerkesztőség az 1994. 1. számban jelezte, hogy az MNB Könyvek Bibliográfiája műhelyében megállapított szakszámok közkönyvtári gyakorlathoz való igazítása elmarad; ezt a munkát ezentúl az „alkalmazó könyvtáraknak” kell el-

végezniük. (A helyi szokásoknak megfelelő kisebb-nagyobb átalakításuk korábban is gyakorlat volt.) Dilemmát talán csak az jelent, hogy az az eltérés, ami a különböző könyvtárak és az MNB gyakorlata között adódik, mikor jelenti az egységesítés hiányát, mikor jelenti valamelyik fél tévedését. Mikszáth Kálmán: *A fekete város* (9511199) című könyve a közölt számszám szerint meséskönyv (894.511-34 Mikszáth); a *Kapufa a Parnasszuson* (9422177) az alcíme szerint antológia, a számszám [894.511-821(082)] egy szerző műveinek válogatására utal; Péterfy Gergely: *Félelem az egértől* (9425212) című kötete elbeszéléseket tartalmaz, amit megjegyzésként is feltüntettek, a számszám (894.511-31) a regények körébe sorolja; Petrőci Bálint: *A vágy ördöge* (9422185) című regényét viszont verseskötetként tüntetik fel [894.511-14(437)]. Miért került a szépirodalomba az Irodalomtörténeti kismonográfiák sorozatban kiadott Pomogáts Béla: *A romániai magyar irodalom* (9417053) című könyve, a Szegeden 1994. november 10–11. között rendezett konferencia anyagát Fanni hagyományai (9510075) címmel egybegyűjtött kötet, Parkinson Munkahelyi kalauz-a (9415147) a 65.013 és a 658.011.1 számszámok ellenére, Lánicz Irén: *Szó, szöveg, jelentés* (9415087) című munkája, mely alcíme szerint szövegtani és stilisztikai elemzéseket tartalmaz – számszámjai: 894.511.08(081): 809.451.1-73(081) – és az 59-es számszámmal ellátott Boukobza – Moulinier: *Állatok* (9510049) című gyermekkönyve? Miért nem szépirodalom O. Nagy Gábor: *Magyar szólások és közmondások 5.* kiadása (9425208), ha az előző négy az volt, valamint Márai Sándor 1976-tól 1983-ig terjedő időszakot magába foglaló naplója (9426207), ha a korábbi éveket feldolgozó két kötetet oda sorolták?

A raktári szakjelek megállapításánál további következtetlenségeket fedezhetünk fel: Sebestyén Kálmán: *Erdély református népoktatása 1780–1848* (9510038) című könyve a 373-as raktári szakjelet kapta, holott ez csak a 373.5-ös számszámból adható, Jánossy Ilona: *Mikor mondjunk nemet, és hogyan? avagy Út az önbecsüléshez* című könyvének 2. kiadása (9416008) a 613.865-ös cikkszám ellenére a 150-es szakba került, a Magyarország története 1918–1990 (9511141) című egyetemi tankönyv és a Nemzeti és társadalmi átalakulás a XIX. században Magyarországon (9511145) a 943-as, Bernáth Zsigmond: *Istenekhez szól a harang* (9415100) a 908.540(0:82-992)-es számszámból a 910-es, Aniszi Kálmán: *Forgószelemben* (9415108) a 894.511-92(498)-as számszám ellenére a 810-es, Carl Sagan: *Az Éden sárkányai* (9504006) a 150-es (számszámjai: 575.8.024 és 612.821.3), Kacsvinszky József: *Kelet világossága 2. kötete* (9513014) a 270-es (számszám: 294.527), Kállai Gábor: *Megnyitások könyve* (9508066) a 794.1-es számszám ellenére a 742-es, Michael Sinclair Stewart: *Daltestvérek* (9416013) című kötete a 316.347(=914.99)(439)-es számszámból a 308-as és Anselm: *Miért lett Isten emberré?* (9415003) című tanulmánya pedig a nem létező 230-as raktári jelzetet kapta.

Tovább bővíti a javítanivalókat a Cutter-számok gyakori eltévesztése (pl. 9409150, 9409151, 9414127, 9426153, 9504111, 9510122, 9511186, 9511214, 9511217, 9512278). A hivatkozások pontatlansága, hiányossága körülményesebbé, időigényesebbé teszi a könyvek azonosítását. Hosszas nyomozás eredményeként tudhatjuk meg, hogy a Magyar Újságírók Szövetségének évkönyve, 1995 (9507004) előzményét *A magyar újságírók évkönyve* címmel adták ki, hogy a Büntető törvénykönyv, büntetőeljárás (9518011) előzményének címében a Büntető-

törvénykönyv egy szóként szerepel. Fábíán Imre: Jelek Várad felett (9526124) című könyve a szerzőnek nem az első Új Könyvekben közölt műve, az 1994/2-es számban az Angyalok csókja megjelenésekor olvashattunk már róla. A magyar nemzet története (9526110) 4. kötete a megadottól eltérően nem található a 9524160-as tételszám alatt, Courths–Mahler: Különös testamentum (9526121) című regényének ismertetésekor pedig nyilvánvalóan tévedés a 9527165-ös tétel-számra való hivatkozás, hiszen akkor ez a füzet még meg sem jelent.

Bár tudjuk, hogy az egy-egy tételszám alatt közölt információ különböző mű-helyek munkájának eredményeként áll össze, mégis mulatságos, ha például az ismertetés szövege és a bibliográfiai leírás nincs összhangban egymással. A szek-szárdi Babits Kiadó 1995-ben megjelentette Móricz Zsigmond Erdély-trilógiája első kötetét (9513123). A borítón feltüntetett három művel ellentétben a könyv csak egy és felet tartalmaz: a Tündérkertet és A nagy fejedelem felét. A „félre-vezető kiadói gyakorlat”-ot a recenzió frójának megállapítása ellenére követi a bibliográfiai leírás. Gyanút legfeljebb a három regénycím után, második lépcső-ben jelzett „1.” szám kelt – a könyv kézbevétele után bizonyossá válik, hogy új, a könyv tartalmát tükröző leírás elkészítése szükséges.

A Szerkesztőség 1994 óta arra kényszerül, hogy a könyvtárak igényei mellett hangsúlyosan vegye figyelembe saját üzleti érdekeit. Meggyőződésünk, hogy a két év alatt tapasztalt következetlenségek, hibák (felsorolásuk korántsem teljes, csupán a jellegzetességek kiemelésére törekedtünk néhány konkrét példával il-lusztrálva) korrigálásában mint vállalkozó is érdekelt. Eredményként bővülhet-ne a jelenleg 3900 példányban megjelenő Új Könyvek felhasználói tábora. Az olcsóbb központi szolgáltatások csak pontosságuk, megbízhatóságuk révén je-lenthetnek konkurenciát az egyre bővülő, helyben biztosított vásárlói kedvezmé-nyekkel szemben.

Vagy máris egy történet végéhez értünk? Lehetséges, hogy az összes probléma egyetlen kérdéssé szűkült: lesz-e még 1997-ben is Új Könyvek?¹⁰

Székelyné Török Tünde

(Az összeállításban közreműködött Szabó Márta.)

Jegyzetek:

- 1 Új Könyvek, 1964. 1.sz. 3.p.
- 2 Könyvtáros, 1965. 7.sz. 394.p.
- 3 Új Könyvek, 1970. 1.sz. 3.p.
- 4 Magyar Hírlap, 1973. jún. 18. 6.p.
- 5 ua.
- 6 Könyvtári Figyelő, 1966. 5–6.sz. 371–380.p.
- 7 Könyvtáros, 1970. 12.sz. 741–745.p.
- 8 Új Könyvek, tárgyszó mutató 1965–1969. Szerk. Pálvolgyi Endre. Bp. KMK–ÁKV, 1971. 338.p.
- 9 Tárgyszójegyzék és tárgyszómutató az Új Könyvek 1965–1976 évfolyamaihoz. Összeáll. és szerk. Horváth Magda. Bp. MPI, 1980. 770 p.
- 10 MURÁNYI Gábor: Új Könyvek. = Heti Világgazdaság, 1995. dec. 16. 97–98.p.